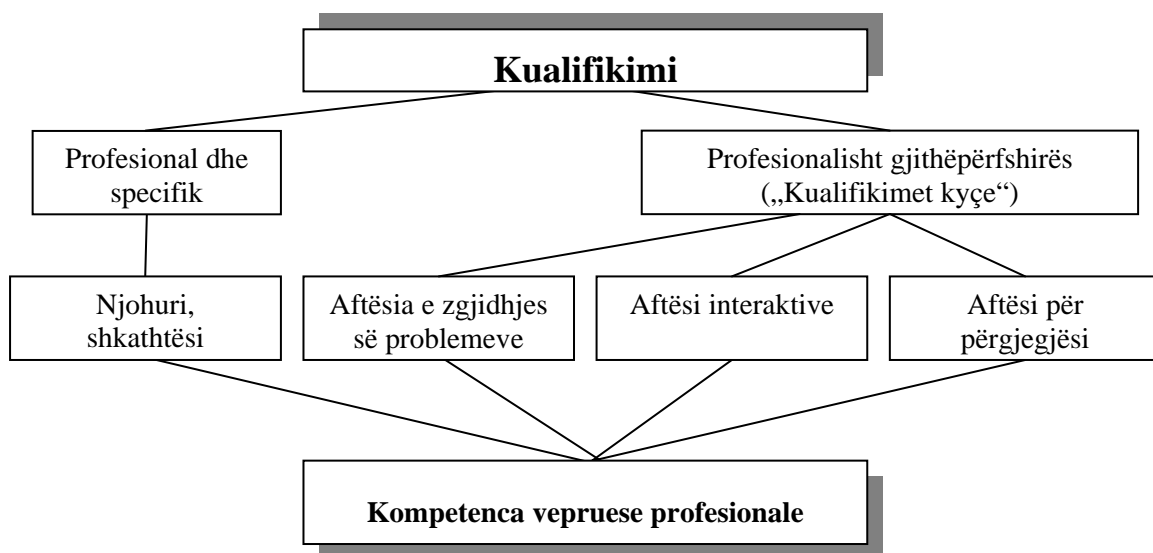

Kompetencat vepruese profesionale

3 Kompetenca vepruese profesionale

Profesione dhe kërkesa industriale dhe zejtare i nënshtrohen një ndryshimi dhe zhvillimi permanent, siç vërehet në veçanti në lëmin e TI. Me këtë ndryshojnë edhe kërkesat ndaj profesionistit dhe kualifikimeve të tij. Përderisa më herët ky profesionist arsimohej sipas „nevojës“ dhe përshtatej në „shabllonet profesionale“, sot në rend të parë qëndron zhvillimi i kualifikimeve kyçe (fig.1.1.) që të mund të përcillen ndryshimet e vazhdueshme. Me këtë kuptohet se profesionisti duhet ti përgjigjet kërkesave të vazhdueshme për kualifikime të mëtejme, duke qenë në gjendje të aktivizoj jo vetëm njohuritë profesionale por edhe njohuri gjithëpërfshirëse për të zgjedhur problemin në mënyrë të pavarur. Përveç kësaj duhet të jetë i kualifikuar dhe i aftë për ekip, të paraqet zgjidhje në mënyrë shoqërore-integrative dhe të merr përgjegjësinë për veprimet e tija.

1: Aftësia profesionale për veprim

Kompetencat vepruese profesionale

Mirëpo pikërisht kualifikimet kyçe gjithëpërfshirëse (fig. 2) si fleksibiliteti, pavarësia ose kreativiteti nuk mund të nxiten shumë në mësimin klasik. Detyrë e mësimin të orientuar në veprim (MOV) është pra zhvillimi i kompetencave vepruese profesionale tek nxënësit.

2:Kualifikime gjithëpërfshirëse (jashtë fushës profesionale)

Me kompetencë vepruese profesionale nënkuptohet aftësinë dhe gatishmërinë e një individit që në situata profesionale të veproj në mënyrë profesionale, duke menduar vet dhe në përgjegjësi të shoqërisë, d.m.th. problemet e pritshme ti zgjidhë në mënyrë të pavarur orientuar në bazë të shemave të veprimit, të vlerësoj zgjidhjen e gjetur dhe të zhvilloj më tutje repertorin e veprimeve individuale. Kompetenca vepruese zbërthehet në dimensionet e kompetencave profesionale, personale dhe atyre sociale.

Kompetencat vepruese profesionale

Kompetenca profesionale përshkruan gatishmërinë dhe aftësinë për të zgjidhur detyrat dhe problemet bazuar në njohuritë dhe shkathtësitë profesionale duke i orientuar kah objektivat, profesionalisht, sipas metodave dhe në mënyrë të pavarur por edhe të vlerësoj rezultatet.

Kompetenca personale përshkruan gatishmërinë dhe aftësinë, që si personalitet individual të qartësoj, të mendoj mirë dhe të vlerësoj mundësitë e zhvillimit, kërkesat dhe kufizimet në familje, punë dhe jetë publike, t'i shpalosë dhuntitë personale si dhe të krijoj dhe zhvilloj më tutje planet jetësore. Kjo kompetencë përfshinë attribute personale si pavarësinë, aftësinë për të kritikuar, vetëbesimin besueshmërinë, vetëdija për përgjegjësi dhe obligime. Në veçanti përfshin edhe zhvillimin e vlerave të paramenduara mirë paraprakisht si dhe lidhjen e caktuar vetë në vlera.

Kompetenca sociale përshkruan gatishmërinë dhe aftësinë, për të krijuar dhe jetuar marrëdhënie sociale/shoqërore, të kuptojë ngrohtësinë dhe tensionimet, si dhe të diskutoj dhe të kuptohet me të tjerët në mënyrë racionale dhe me përgjegjësi. Këtu në veçanti hyn edhe zhvillimi i përgjegjësisë sociale dhe solidaritetit.

Kompetenca metodologjike, K. komunikative dhe K. e nxënies janë pjesë integrale të kompetencës profesionale, personale dhe sociale. Kompetenca metodologjike është aftësia dhe gatishmëria e veprimit të planifikuar dhe të orientuar kah objektiva gjatë shqyrtimit të detyrave dhe problemeve profesionale. Metoda të të menduarit dhe proceset e punës përzgjidhen, aplikohen në mënyrë të pavarur e pjesërisht edhe zhvillohen më tutje. Kompetenca komunikative nënkupton gatishmërinë dhe aftësimin për të kuptuar dhe krijuar situata komunikative. Në këtë rast duhet perceptuar, kuptuar dhe paraqitur synimet dhe nevojat vetanake dhe të partnerit. Kompetenca e nxënies është aftësia dhe gatishmëria, për të marrë informata në mënyrë të pavarur (p.sh. vlerësimi i artikullit profesional). Në këtë rast vlen shumë aftësia për përdorimin e strategjisë dhe teknikës së nxënies, si dhe gatishmëria për të mësuarit të vazhdueshëm – si në fushën profesionale ashtu edhe në fusha jashtë profesionit.